

ΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΛΕΩΝ Ο ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ

Τὰ μαρτύρια ἐνὸς διαδόχου. Ὁ Βουλγαροκρῆτος μισεῖ τὸ παιδί του. Ἡ φυλάκις τοῦ Λέοντος ἀπ' τὸν πατέρα του. Πῶς ἀπεκατεστάθη στὰ δικαιώματά του. Ὅπου τὸν παντρεύουν χωρὶς νὰ τὸν ρωτήσουν. Συζυγικὲς ζηλοτυπίες. Ὅπου ὁ Βουλγαροκρῆτος ἐπιβάλλει μὲ τὸ ζῦλο στὸ γιό του νὰ μείνῃ πιστὸς στὴ σύζυγό του. Ἡ εὐσεβὴς καὶ ἐνῆφρη Θεοφανώ. Μία αὐτοκράτειρα ποῦ ἦν ἴσῃ καλεῖται. Μετὰ τὸ θάνατό τοῦ Βουλγαροκρῆτου. Ὅπου ξαναζωντανεῖται μὴ παλὴ ἀγάπη κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Α'. Ὁ Λέων IV ποῦ διαδέχθηκε τὸ Βασίλειο Βουλγαροκρῆτου στὸ θρόνο τοῦ Βυζαντίου, τόσο στὸ χαρακτῆρα, ὅσο καὶ στὴν ἐπιφανεία, δὲν ἔμοιαζε καθόλου μὲ τὸν πατέρα του. Ὁ νέος αὐτοκράτωρ ἦταν πολὺ καχεκτικὸς καὶ ἀδύνατος, ἀπεθάνονταν τοὺς πολέμους καὶ τὶς ἐκστρατείες καὶ τοῦ ἄρεσε νὰ ζῆ κλεισμένος μέσα στὸ παλάτι του, ὅπου περνοῦσε τὸν καιρὸ τοῦ γραφόντας, γιὰτὶ ἦταν ἐξαιρετικὰ μορφωμένος. Ἐγράφε ποιήματα, θεολογικὰ ἔργα, λόγους κλπ. καὶ γι' αὐτὸ οἱ σύγχρονοὶ τοῦ τὸν εἶχαν ὀνομάσει σοφώτατον.

Ἦταν ἐπίσης εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος καὶ ἡ περίοδος τῆς βασιλείας του ἐσημειώσε ἐποχὴ στὴν ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, μὲ τὴ νομοθετικὴ καὶ τὴ διοικητικὴ προσπάθειαν ἐργασίας του.

Ἄν καὶ ὁ Βασίλειος ἀπὸ τὸ 869, δηλαδὴ 17 χρόνια πρὸ τοῦ θανάτου του, εἶχε προσεταιρισθῆ στὸ θρόνον τοῦ τὸ Λέοντα, γιὰ καθαρῶς δυναστικούς λόγους, ἐν τούτοις ποτε δὲν τὸν εἶχε ἀγαπήσει ὡς πατέρα του. Πιὰ στὸν καχέκτικο, δεινὸ καὶ ἀδύνατον αὐτὸν πατέρα, ἡ νεανική ἡλικία τοῦ πρίγκιπος λέγεσθε ἄρετὰ ἀσχημα. Ὁ Βασίλειος ἀγατοῦσε πολὺ τὸ γιό του Κωνσταντῖνον, ἐνῶ πρὸς τὸ Λέοντα φερόταν πάντοτε μὲ δυσμείνεια.

Ὅταν ὁμοῦ ὁ Κωνσταντῖνος ἐπέθανε, νέος ἀκόμα, ὁ αὐτοκράτωρ, ἀπαρηγόρητος γιὰ τὴν ἀπώλειά του, ἔγινε τρομερὰ νευρικός καὶ καχέκτικος. Διαρκῶς ἐβλέπε νὰ ἐξιχνώνονται γύρω του συνωμοσίαι, καὶ ὅταν ὁ εἰρηοδόμος καὶ ἱερεὺς Θεόδωρος Σανταβαρίου τοῦ σιωποῦντις τὸ Λέοντα ὅτι συνωμοτοῦσε ἐναντίον του, ὁ Βασίλειος τὸν πίστεψε. Διέταξε λοιπὸν νὰ φυλακίσουν τὸ διάδοχό του ὅ ἕνα ἀπὸ τὰ διαμερίσματα τοῦ παλατιοῦ του, τοῦ ἐβγαλε τὰ ἐρυθρὰ σανδάλια—τὸ σημεῖον τῆς αὐτοκρατορικῆς του καταγωγῆς—καὶ γιὰ μὴ σιγηθῆ μάστιγα σκέψτηκε νὰ τὸν τυφλώσῃ. Ἐπι τρεῖς ὁλόκληρους μῆνες ὁ Λέων ἔμεινε φυλακισμένος καὶ χροιάστειζε γιὰ ν' ἀποφυλακισθῆ ἢ ἐνεργητικῶς ἐλέμβασιν τοῦ Πατριάρχου Φωτίου καὶ προπύτων ἐνὸς συγγενοῦ τοῦ Βασιλείου, τοῦ Στυλιανοῦ Τσαοῦση, ὁ ὁποῖος ἠλοικοῦσε τότε ἐνὸς ἀπὸ τὰ συντάγματα τῆς φρονιάς καὶ ὁ ὁποῖος τόλμησε νὰ μιλῆσθαι στὸν κισιό του μὲ θάρρος καὶ μὲ εὐλακρίνεια... Ἐτοῖς ὁ πρίγκιπος ἀνέκτισε τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τ' αὐτοκρατορικὰ του δικαιώματα...

Ὁ Λέων ἦταν δεκάξη χρόνων, ὅταν ὁ Βασίλειος ἀποφασίσαι νὰ τὸν παντρεύῃ. Σύμφωνα μετὰ τὴν συνήθειαν τοῦ παλατιοῦ, συγγεντόρος τότε μὲς' στὸ παλάτι τὶς δίδεκα ἑσπεότερες νέες τῆς αὐτοκρατορίας. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ κάποια Θεοφανώ, ἡ ὁποία κατήγετο ἀπὸ μὴ ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια τοῦ Βυζαντίου. Ἀδελφὴ ἦταν πολὺ ὀραία καὶ, ἐπὶ πλέον, καὶ πολὺ ἐνά-

ρετὴ καὶ γι' αὐτὸ ἄρεσε στὸ Βασίλειον γιὰ τὴν Εὐδοκίαν, οἱ ὁποῖοι τὴν διέλεξαν γιὰ νύμφη τους, χωρὶς νὰ ρωτήσουν καὶ τὸ Λέοντα. Καὶ ὁμοῦ ὁ νεαρὸς πρίγκιπος ἀγατοῦσε κάποιαν ἄλλην. Ἀγατοῦσε τὴν κόρη τοῦ ἱστοστροφικοῦ τοῦ Στυλιανοῦ Τσαοῦση, Ζωῆ. Μὰ ὁ πατέρας του δὲν ἐναδιαφέρετο καθόλου γι' αὐτὸ. Διέταξε τὸ γιό του νὰ παντρευθῆ καὶ ἐντὶ αὐτοῦ, ἀπὸ φόβο, παντρεύθηκε, μὲ μεγάλῃ κοιτῆ, κατὰ τὸ χροῖνον τοῦ 881 τῆς Θεοφανώ...

Ἐνας τέτοιος γάμος ἦταν προσημομένος νὰ μὴ βῆ καθόλου εὐτυχημένος. Σ' αὐτὸ συνετέλεσε πολὺ καὶ ἡ Θεοφανώ, ἡ ὁποία, μολοντοῦ εἶχε ἕνα σοφὸ ἄρετῆ, εἶχε τὸ ἐλάχιστον νὰ εἶνε ζηλότυπη καὶ ἀδελφία. Γι' αὐτὸ, ὅταν μετὰ τὸ γάμου τους ἐνόμισε κάποτε πὸς ὁ σύζυγός της ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐροτοτροστῆ μετὰ τὴν κόρη τοῦ Τσαοῦση, ἔτρεξε ἀμέσως νὰ παρανοηθῆ στὸν πεθερὸ της. Τότε ὁ Βασίλειος, μετὰ τὴν συνδιαμῆνιν του κτηνοδία, ἔκανε στὸ γιό του μὴ τρομερῆ σπηνή. Τὸν ἔπασσε ἀπὸ τὰ μαλλιά, τὸν ἔτριψε κατὰ καὶ μὲ κλωστοῦς καὶ γρασοῦς τοῦ ἐπέβαλε νὰ μείνῃ πιστὸς στὴ σύζυγό του...

Μὰ δὲν τὸ ἔφτανε αὐτὸ καὶ γιὰ νὰ ξεμπερδεθῆ μὴ γιὰ πάντα. ὅπως εἶχε παντρεύῃ τὸ γιό του διὰ τῆς βίας, πάντρεψε διὰ τῆς βίας καὶ τὴν Ζωῆ μὲ κάποιον Θεόδωρο Γκουττοναίτη, νομίζοντας ἔτσι πὸς εἶχε ἀποκαταστήσει τὴν εἰρήνη στοὺς διαδόχους του.

Ἀντιθέτως ὁμοῦ, ἡ περιπέτεια αὐτὴ δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μεγαλώσῃ τὴν ἀρχικὴ ἀντιπάθεια ποῦ ἐννοιωθε ὁ Λέων πρὸς τὸν σύζυγόν του. Τίποτε κατὰ δὲν μπόρεσε νὰ τοῦ τὴν κἀνῃ σιμαθῆ, μολοντοῦ ἡ Θεοφανώ, ὅταν ὁ σύζυγός της ἔπεσε στὴ δυσμείνεια τοῦ πατέρα του καὶ φυλακίστηκε, θέλησε νὰ συμμερισθῆ τὴν τύχη του... Αὐτὸ βέβαιον τὴν ἀνέβασε κάπως στὴν ἐκτίμησίν του, μὰ δὲν τὴν ἀγάπησε περισσότερο ἀπὸ πρὶν.

Ἡ Θεοφανώ, ὅπως εἶπαμε, ἦταν γυναίκα ἐξαιρετικὰ ἐνῆφρη, ἀπορηλημένη διαρκῶς μὲ διάφορες ἀγαθοεργίας καὶ μὲ τὰ θεία. Μάρα καὶ νύχτα προσεχόταν καὶ δὲν ἔπαυε ποτέ νὰ ἐλεῖ τοὺς φτωχοὺς. Περιφρονουσε τὶς λαμπρότητες τῆς Αἰλῆς καὶ ζοῦσε ἀσκητικὰ. Ὅταν ἐβγαθε τὰ λαμπρὰ ρούχα ποῦ τῆς ἐπέβαλε ἡ ἐθνομωτία, φοροῦσε κουφέλλια. Στὸ τραπέζι ἔσπογγε ἀπὸ μισροσὴ τῆς τὰ πλούσια φαγητὰ καὶ ἔτρωγε μόνο χόρτα καὶ ψωμί. Ὅλα τὰ χροῖματά της, ὅλα τὰ δάρα ποῦ τῆς προσοφεραν, τὰ μοίραζε στοὺς φτωχοὺς. Τὰ πλούσια ρούχα τῆς τὸ ἔδινε σὲ ὄσους δὲν εἶχαν. Παρακολουθοῦσε ἀγορητικῶς τὶς ἀνάγκες τῶν χροῶν καὶ τῶν ὁρφανῶν, ἐκλούτῃζε τὰ μωναστήρια καὶ δωροῦσε καὶ ἀγατοῦσε τοὺς ἱεροφάνους ὡς ἀδελφούς της. Τὴ νύχτα ἔγραυνε

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ
ΤΟ ΚΡΙΝΟ
Μονάχο κι ἀειψάγροτο
λαμποκοπῶ, κρινάκι.
Δὲν πέφτει μὴ σταλαμάτια
νὰ μὴ εἶνε φαρμάκι
ἀπὸ τὰ βῆθ τοῦ οὐρανοῦ
στὸν προφάτο σου κλῆνο.
Ξυπᾶς μὲ τὸ δροσιστικό
καὶ τὸν κρυφὸ σου πόνο,
τοῦ ἀνέμου παραδείσιου
ἐροῖσίου ἀπὸ μὴ ὄρανα,
στὴν ἀμμουδιά τῆς ἀσπλάγξης
στὴν ἔρημιαν τῆς πλάνας
Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

